

USTAWA O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ

Komentarz

Monika Sadowska, Wojciech Lis

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

USTAWA O ZAWODACH PIEŁĘGNIARKI I POŁOŻNEJ

Komentarz

Monika Sadowska, Wojciech Lis

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 28 kwietnia 2019 r.

Recenzenci

Dr hab. Dorota Karkowska

Dr hab. n. med. Anna Ksykiewicz-Dorota

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Hanna Kolenkiewicz

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Poszczególne części publikacji opracowali:

Monika Sadowska: Rozdziały 1–3, 8

Wojciech Lis: Rozdziały 4–7

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-594-6

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Słowem wstępu	19
USTAWA z dnia 15.07.2011 r. – o zawodach pielęgniarki i położnej	23
Rozdział 1. Przepisy ogólne	25
Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]	25
Art. 2. [Samodzielne zawody medyczne]	29
Art. 3. [Definicje ustawowe]	41
Rozdział 2. Zasady wykonywania zawodów	49
Art. 4. [Wykonywanie zawodu pielęgniarki]	49
Art. 5. [Wykonywanie zawodu położnej]	61
Art. 6. [Delegacja ustawowa]	66
Art. 7. [Obowiązek posiadania prawa wykonywania zawodu]	72
Art. 8. [Tytuł zawodowy pielęgniarki i położnej]	73
Art. 9. [Używanie tytułu zawodowego przez obywateli państw członkowskich UE]	75
Art. 10. [Uroczysty strój zawodowy]	76
Art. 11. [Podstawowe zasady wykonywania zawodu; ochrona prawna podczas wykonywania zawodu]	79
Art. 12. [Obowiązek udzielenia pomocy; odmowa wykonania zlecenia lekarskiego lub innego świadczenia]	90
Art. 13. [Wgląd do dokumentacji medycznej]	94

Art. 14.	[Uczestnictwo w eksperymencie medycznym]	95
Art. 15.	[Wykonywanie zleceń lekarskich]	100
Art. 15a.	[Samodzielne ordynowanie leków i wyrobów medycznych; wystawianie recept]	105
Art. 15b.	[Zasady wystawiania recept i zleceń]	115
Art. 16.	[Obowiązki pielęgniarki i położnej]	120
Art. 17.	[Tajemnica zawodowa]	135
Art. 18.	[Prowadzenie i udostępnianie dokumentacji medycznej]	142
Art. 19.	[Formy wykonywania zawodu]	149
Art. 20.	[Zatrudnianie dodatkowych osób w przypadku wykonywania indywidualnej praktyki]	161
Art. 21.	[Wybór okręgowej izby pielęgniarek i położnych]	162
Art. 22.	[Wizytacje przeprowadzane przez okręgowe izby pielęgniarek i położnych]	163
Art. 23.	[Wykonywanie dodatkowej opieki pielęgnacyjnej na podstawie umowy z pacjentem]	166
Art. 24.	[Transgraniczne świadczenie usług pielęgniarских lub położniczych]	167
Art. 25.	[Uprawnienia pielęgniarek i położnych posiadających prawo wykonywania zawodu w innym państwie]	172
Art. 26.	[Obowiązkowe przeszkolenie po okresie niewykonywania zawodu]	174
Art. 26a.	[Zgłoszenie zaprzestania wykonywania zawodu]	176
Art. 27.	[Ustalenie niezdolności do wykonywania zawodu] ...	177
Rozdział 3. Prawo wykonywania zawodu		183
Art. 28.	[Wymagania do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki]	183
Art. 29.	[Wymagania do uzyskania prawa wykonywania zawodu pielęgniarki przez obywatela państwa członkowskiego UE]	186
Art. 30.	[Dokumenty równoważne z dokumentami poświadczającymi posiadanie kwalifikacji]	190
Art. 31.	[Wymagania do uzyskania prawa wykonywania zawodu położnej]	194

Art. 32.	[Wymagania do uzyskania prawa wykonywania zawodu położnej przez obywatela państwa członkowskiego UE]	194
Art. 33.	[Dokumenty równoważne z dokumentami poświadczającymi posiadanie kwalifikacji]	197
Art. 34.	[Delegacja ustawowa]	201
Art. 35.	[Przyznanie cudzoziemcowi prawa wykonywania zawodu]	204
Art. 36.	[Przyznanie cudzoziemcowi ograniczonego prawa wykonywania zawodu]	207
Art. 36a.	[Stwierdzenie prawa wykonywania zawodu przez osoby, które ukończyły liceum medyczne, szkołę policealną lub szkołę pomaturalną]	208
Art. 37.	[Stwierdzenie lub odmowa stwierdzenia prawa wykonywania zawodu]	209
Art. 38.	[Stwierdzenie prawa wykonywania zawodu obywatelowi państwa członkowskiego UE]	210
Art. 39.	[Współpraca z władzami i organizacjami państw członkowskich UE]	212
Art. 40.	[Stosowanie k.p.a. w sprawach stwierdzenia i przyznania prawa wykonywania zawodu; skarga do sądu administracyjnego]	218
Art. 41.	[Dokumenty wydawane na podstawie uchwał o stwierdzeniu lub przyznaniu prawa wykonywania zawodu]	219
Art. 42.	[Wygaśnięcie prawa wykonywania zawodu]	220
Rozdział 4. Rejestry pielęgniarek i położnych oraz zaświadczenia		222
Art. 43.	[Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych]	222
Art. 44.	[Dane podlegające obowiązkowi ujawnienia w Rejestrze]	224
Art. 45.	[Wypisy i udostępnianie danych zawartych w Rejestrze]	228
Art. 45a.	[Udzielanie informacji o prawie wykonywania zawodu w związku ze świadczeniem transgranicznej opieki zdrowotnej]	230

Art. 46.	[Obowiązek zawiadomiania o zmianie danych zawartych w Rejestrze]	231
Art. 47.	[Obowiązek informacyjny]	232
Art. 48.	[Okręgowy rejestr pielęgniarek i położnych]	232
Art. 49.	[Rejestr obywateli państw członkowskich UE wykonujących czasowo i okazjonalnie zawód pielęgniarki lub położnej]	235
Art. 50.	[Udostępnianie okręgowym radom pielęgniarek i położnych informacji z rejestrów państwowych]	239
Art. 51.	[Zaświadczenia wydawane przez okręgowe rady pielęgniarek i położnych]	241
Rozdział 5. Szkoły pielęgniarskie i szkoły położnych		244
Art. 52.	[Kształcenie w szkołach pielęgniarskich]	244
Art. 53.	[Kształcenie w szkołach położnych]	245
Art. 54.	[Kształcenie teoretyczne i kliniczne]	248
Art. 55.	[Szczegółowe warunki prowadzenia studiów dla pielęgniarek i położnych]	254
Art. 56.	[Tytuły używane przez pielęgniarki i położne będące obywatelami państw członkowskich UE]	259
Art. 57.	[Krajowa Rada Akredytacyjna Szkół Pielęgniarek i Położnych]	261
Art. 58.	[Zadania Krajowej Rady; wizytacje szkół]	263
Art. 59.	[Udzielenie akredytacji na prowadzenie studiów na kierunkach pielęgniarstwo lub położnictwo]	265
Art. 60.	[Delegacja ustawowa]	268
Rozdział 6. Kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych		278
Art. 61.	[Obowiązek aktualizacji wiedzy i podnoszenia umiejętności zawodowych]	278
Art. 62.	[Zwolnienie od pracy, urlop szkoleniowy i inne świadczenia przysługujące w razie podjęcia kształcenia podyplomowego na podstawie skierowania wydanego przez pracodawcę]	284
Art. 63.	[Bezpłatny urlop i zwolnienie od pracy przysługujące w razie podjęcia kształcenia podyplomowego bez skierowania wydanego przez pracodawcę]	286

Art. 64.	[Umowa w sprawie kształcenia podyplomowego; obowiązek zwrotu kosztów kształcenia]	287
Art. 65.	[Urlop szkoleniowy]	289
Art. 66.	[Rodzaje i systemy kształcenia podyplomowego]	291
Art. 67.	[Specjalizacja]	291
Art. 68.	[Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych]	297
Art. 69.	[Uznawanie tytułu specjalisty uzyskanego w państwie członkowskim UE]	313
Art. 70.	[Dofinansowanie specjalizacji ze środków publicznych]	314
Art. 71.	[Kurs kwalifikacyjny]	319
Art. 72.	[Kurs specjalistyczny]	321
Art. 73.	[Kurs dokształcający]	322
Art. 74.	[Delegacja ustawowa]	323
Art. 75.	[Organizatorzy kształcenia pielęgniarek i położnych]	347
Art. 76.	[Wniosek o wpis do rejestru podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych]	349
Art. 77.	[Rejestr podmiotów prowadzących kształcenie podyplomowe pielęgniarek i położnych]	357
Art. 78.	[Programy kształcenia]	361
Art. 79.	[Aktualizacja programów kształcenia]	363
Art. 80.	[Obowiązki informacyjne i sprawozdawcze ciężące na organizatorach kształcenia pielęgniarek i położnych]	364
Art. 81.	[Obowiązek przechowywania dokumentacji i prowadzenia rejestru zaświadczeń]	367
Art. 82.	[Kontrola organizatorów kształcenia pielęgniarek i położnych]	368
Art. 83.	[Nadzór nad realizacją kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych]	374
Rozdział 7. Przepisy karne		381
Art. 84.	[Udzielanie świadczeń zdrowotnych bez wymaganego prawa wykonywania zawodu]	381

Art. 85.	[Działanie w celu uzyskania korzyści majątkowej, wprowadzenie w błąd co do posiadania prawa wykonywania zawodu]	384	
Art. 86.	[Zatrudnianie osób nie posiadających prawa wykonywania zawodu]	388	
Art. 87.	[Stosowanie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia]	391	
Rozdział 8. Zmiany w przepisach obowiązujących,			
przepisy przejściowe i końcowe			393
Art. 88–90.	(pominięte)	393	
Art. 91.	[Zachowanie prawa wykonywania zawodu uzyskanego na podstawie wcześniejszych przepisów]	393	
Art. 92.	[Rejestry prowadzone przed wejściem ustawy w życie]	394	
Art. 93.	[Ważność zaświadczeń wydanych na podstawie wcześniejszych przepisów]	395	
Art. 94.	[Krajowa Rada Akredytacyjna Szkolnictwa Medycznego]	395	
Art. 95.	[Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych funkcjonujące przed wejściem ustawy w życie]	396	
Art. 96.	[Obowiązek ukończenia stażu podyplomowego]	396	
Art. 96a.	[Przekazanie środków na sfinansowanie stażu podyplomowego w 2012 r.]	397	
Art. 96b.	[Przekazanie środków na sfinansowanie stażu podyplomowego w 2013 r.]	398	
Art. 96c.	[Przekazanie środków na sfinansowanie stażu podyplomowego w 2014 r.]	398	
Art. 96d.	[Przekazanie środków na sfinansowanie stażu podyplomowego w 2015 r.]	399	
Art. 97.	[Stwierdzenie prawa wykonywania zawodu]	399	
Art. 98.	[Kontynuacja kształcenia na dotychczasowych zasadach]	400	
Art. 99.	[Przygotowanie programów kształcenia podyplomowego]	400	

Art. 100.	[Staż podyplomowy odbywany przez cudzoziemców w dniu wejścia ustawy w życie]	401
Art. 101.	[Przekazanie okręgowej radzie pielęgniarek i położnych danych o zatrudnieniu]	401
Art. 102.	[Utrzymanie w mocy przepisów wykonawczych]	402
Art. 103.	[Przepis derogacyjny]	403
Art. 104.	[Wejście w życie]	403
Załącznik Nr 1	405
Załącznik Nr 2	407
Bibliografia	409
Wykaz aktów prawnych	419

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- dyrektywa 2005/36/WE – dyrektywa 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7.09.2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.Urz. UE L 255, s. 22, ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2018 r. poz. 917 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505)

- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2018 r. poz. 618 ze zm.)
- pr. farm. – ustawa z 6.09.2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2017 r. poz. 2211 ze zm.)
- r.k.p. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 30.09.2016 r. w sprawie kształcenia poddyplomowego pielęgniarek i położnych (Dz.U. poz. 1761)
- r.n.w.z.p.p. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 26.09.2012 r. w sprawie składu komisji, trybu orzekania o niezdolności do wykonywania zawodu pielęgniarki lub położnej oraz szczegółowego sposobu i trybu postępowania w sprawach zawieszania prawa wykonywania zawodu albo ograniczenia wykonywania określonych czynności zawodowych (Dz.U. poz. 1106)
- RODO – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1)
- r.r.ś.s. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 28.02.2017 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz.U. poz. 497)
- r.r.w.d.m. – rozporządzenie Ministra Zdrowia z 9.11.2015 r. w sprawie rodzajów, zakresu

r.w.dz.p.	–	i wzorów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz.U. poz. 2069) rozporządzenie Ministra Zdrowia z 12.12.2013 r. w sprawie wykazu dziedzin pielęgniarstwa oraz dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia, w których może być prowadzona specjalizacja i kursy kwalifikacyjne (Dz.U. poz. 1562)
u.ch.z.	–	ustawa z 5.12.2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2018 r. poz. 151 ze zm.)
u.d.p.p.w.	–	ustawa z 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450 ze zm.)
u.dz.l.	–	ustawa z 15.04.2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 2190 ze zm.)
u.p.p.	–	ustawa z 6.11.2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2017 r. poz. 1318 ze zm.)
u.r.l.	–	ustawa z 12.05.2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1844 ze zm.)
u.s.p.p.	–	ustawa z 1.07.2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 916 ze zm.)
u.ś.o.z.	–	ustawa z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1510 ze zm.)
u.z.l.	–	ustawa z 5.12.1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. z 2018 r. poz. 617 ze zm.)
u.z.p.p.	–	ustawa z 15.07.2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 123 ze zm.)
u.z.u.k.z.	–	ustawa z 22.12.2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w pań-

stwach członkowskich Unii Europejskiej
(Dz.U. z 2018 r. poz. 2272)

Czasopisma i publikatory

AAMG	–	Annales Academiae Medicae Gedanensis
AAMS	–	Annales Academiae Medicae Silesiensis
AUW	–	Acta Universitatis Wratislaviensis
GSP	–	Gdańskie Studia Prawnicze
GSP-Prz.Orz.	–	Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa
KPP	–	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MMM	–	Medical Maestro Magazine
OSNP	–	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OTK	–	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PE	–	Przegląd Epidemiologiczny
PiM	–	Prawo i Medycyna
PiP	–	Państwo i Prawo
PPC	–	Polski Proces Cywilny
PPH	–	Przegląd Prawa Handlowego
Probl. Piel.	–	Problemy Pielęgniarstwa
Prok. i Pr.	–	Prokuratura i Prawo
PS	–	Przegląd Sądowy
PWSZ IPiA St. Lub.	–	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sułechowie. Instytut Prawa i Administracji. Studia Lubuskie
RPEiS	–	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
ZN PWSZ	–	Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy
ZN WSIZiA	–	Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie

-
- ZN WSiB – Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Krakowie
- ZP – Zdrowie Publiczne

Inne

- CKPPIP – Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych
- CMKP – Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego
- CRPiP – Centralny Rejestr Pielęgniarek i Położnych
- IMI – system wymiany informacji na rynku wewnętrznym
- KEZPiP RP – Kodeks Etyki Zawodowej Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej
- KRASPiP – Krajowa Rada Akredytacyjna Szkół Pielęgniarek i Położnych
- NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia
- NIPiP – Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych
- NRPiP – Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- PIS – Państwowa Inspekcja Sanitarna
- POZ – podstawowa opieka zdrowotna
- RPWDL – Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą
- SMK – System Monitorowania Kształcenia Pracowników Medycznych
- SN – Sąd Najwyższy
- TK – Trybunał Konstytucyjny
- UE – Unia Europejska
- URPLWMiPB – Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych
- WE – Wspólnota Europejska
- WSA – Wojewódzki Sąd Administracyjny

SŁOWEM WSTĘPU

Pielęgniarki i położne to osoby, które współuczestnicząc w procesie terapeutycznym towarzyszą pacjentowi w utrzymaniu zdrowia, jak też w zmaganiu się z jego chorobą, zapewniając mu profesjonalną opiekę medyczną i wsparcie. Niemniej jednak przez długie lata zawody pielęgniarki i położnej miały charakter społeczno-charytatywny, a ich wykonywanie opierało się przede wszystkim na pełnieniu czynności opiekuńczo-pielęgnacyjnych oraz pomocniczych względem czynności wykonywanych przez lekarza. Było to dla nich krzywdzące. Trudno się zatem dziwić, że pielęgniarki i położne podjęły działania zmierzające do zapewnienia sobie niezależności od lekarzy i należytego miejsca w systemie ochrony zdrowia.

Determinacja pielęgniarek i położnych w dążeniu do samodzielności zawodowej spowodowała zmianę sposobu kształcenia obydwu tych zawodów, co w efekcie doprowadziło do uznania ich za integralną część systemu opieki zdrowotnej. Nie bez znaczenia w tej kwestii był dynamiczny rozwój wiedzy i praktyki medycznej, w obliczu którego rosło zapotrzebowanie na wykształconą i kompetentną pielęgniarkę i położną. Obecna dynamika i rozwój technologii medycznych oraz wzrost świadomości i oczekiwań pacjentów również stawiają przed nimi nowe wyzwania, związane już nie tylko ze świadczeniem usług medycznych, ale świadczeniem ich na odpowiednim poziomie.

Nie można także nie dostrzec przeobrażeń dokonujących się w długotrwałym procesie zmiany mentalności i poglądów społeczeństwa oraz środowiska medycznego w postrzeganiu uprawnień i zadań pielęgniarki i położnej w systemie opieki zdrowotnej. I chociaż przeobrażenia te następowały powoli i wymagały determinacji, to w efekcie środowiska zawodowe pielęgniarek i położnych obdarzono zaufaniem publicznym, powierzając im coraz więcej i bardziej odpowiedzialnych zawodowo zadań, które niejednokrotnie były zarezerwowane wyłącznie dla lekarzy. Obecnie pielęgniarki i położne są pełnoprawnymi partnerami w zespole terapeutycznym, są uprawnione do zgłaszania propozycji rozwiązań w procesie terapeutycznym pacjenta i podejmowania interwencji medycznych. Tym samym są odpowiedzialne za podejmowane decyzje względem pacjenta, jak też spoczywa na nich obowiązek działania zgodnie z obowiązującą wiedzą i praktyką medyczną, kodeksem etyki zawodowej i obowiązującymi normami prawa.

Normy te zostały wyrażone w ustawie o zawodach pielęgniarki i położnej, która stanowi dla nich fundamentalny akt normatywny, pozwalający zdefiniować ich status i miejsce w systemie ochrony zdrowia. Pomimo doniosłości zawodów pielęgniarki i położnej oraz odnoszących się do nich przepisów prawnych ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej jak dotąd nie była przedmiotem naukowego zainteresowania. Niniejszy komentarz stanowi pierwsze ujęcie zagadnień wynikających z treści ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej. W istocie jednak jest on czymś więcej niż tylko juretryczną analizą treści przepisów. W zamyśle autorów ma stanowić zbiór fundamentalnych zasad dotyczących wykonywania zawodów pielęgniarki i położnej. Są to zasady uniwersalne, mające zastosowanie do wszystkich osób wykonujących zawody pielęgniarki i położnej, obowiązujące niezależnie od formy prawnej wykonywania tych zawodów. Oznacza to, że są one wiążące oraz że muszą być przestrzegane przez pielęgniarki i położne w praktyce zawodowej.

W związku z tym naturalne jest, że adresatami komentarza są przede wszystkim pielęgniarki i położne oraz przyszli adepci obydwu tych zawodów. Niemniej jednak może być pomocny także dla wszystkich, któ-

rzy zetkną się z tą grupą profesjonalistów medycznych. Mamy nadzieję, że zawarte w komentarzu uwagi dotyczące interpretacji przepisów ustawy o zawodach pielęgniarstwa i położnej będą pomocne dla jednych i drugich, pielęgniarstwu i położnym zapewniając bezpieczeństwo prawne związane z wykonywaniem tych zawodów, natomiast tym, którzy zetkną się z tą grupą profesjonalistów medycznych, zapewniając bezpieczeństwo zdrowotne i usługi świadczone w sposób profesjonalny zgodny z obowiązującymi zasadami.

Korzystając z prawa przysługującego autorom, chcemy wyrazić szczególne podziękowania recenzentom: Pani prof. Annie Ksykiewicz-Dorocie z Uniwersytetu Medycznego w Lublinie i Pani prof. Dorocie Karbowskiej z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Ich cenne sugestie pozwoliły zwrócić uwagę na kwestie, które mają ogromne znaczenie z punktu widzenia praktyki medycznej i prawniczej oraz wyeliminować niedociągnięcia, których autorzy, z natury rzeczy mniej krytyczni wobec swoich dzieł, nie zawsze potrafili dostrzec.

Oczywiste jest, że najbardziej satysfakcjonujące dla autorów jest przygotowanie dzieła, które będzie przydatne i wyzwoli w Czytelniku emocje będące podstawą do dalszych refleksji i twórczych dyskusji. Słowa podziękowania kierujemy także do zespołu Wydawnictwa Wolters Kluwer sp. z o.o. za pomoc w opracowaniu komentarza, bez której satysfakcja i nasza i mamy nadzieję Czytelnika nie byłaby możliwa.

Ze względu na termin publikacji, który zbiega się z Międzynarodowym Dniem Pielęgniarki i Położnej obchodzonym 12 maja, wszystkim pielęgniarstwu i położnym życzymy, by w codziennej pracy nie zagubił tego, co stanowi o istocie zawodu – dobra człowieka potrzebującego pomocy. To zadanie niełatwe, wymagające przede wszystkim cierpliwości i pokory, na którą nie zawsze łatwo się zdobyć, ale także profesjonalizmu w działaniu i ciągłego dbania o podnoszenie swoich kompetencji w zasadzie we wszystkich sferach życia. Niech nie opuszcza Państwa nieustanna troska o prestiż wykonywanego zawodu i własny rozwój, zwłaszcza

że wartości te determinują pozycję pielęgniarek i położnych wśród innych zawodów medycznych oraz sposób ich postrzegania.

Monika Sadowska, Wojciech Lis
Lublin, kwiecień 2019 r.

USTAWA

z dnia 15.07.2011 r.

o zawodach pielęgniarstwa i położnej¹

(Dz.U. z 2019 r. poz. 576; zm.: Dz.U. z 2019 r. poz. 577)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.Urz. UE L 255 z 30.09.2005, s. 22, z późn. zm.).

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

1. Ustawa określa zasady:

- 1) wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa;
- 2) uzyskiwania prawa wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa;
- 3) kształcenia zawodowego pielęgniarstwa i położnictwa;
- 4) kształcenia poddyplomowego pielęgniarstwa i położnictwa.

2. Zasady odpowiedzialności zawodowej pielęgniarek i położnych określa ustawa z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 916).

Treść przepisu art. 1 określa zakres podmiotowy oraz przedmiotowy ustawy.

Pod względem podmiotowym ustawa dotyczy dwóch grup zawodów zaliczanych w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy do grupy specjalistów do spraw zdrowia, oznaczonych symbolem

222 (pielęgniarki) oraz 223 (położne)². Wskazana klasyfikacja wyróżnia m.in. ogólnie pielęgniarki (oznaczone symbolem 222, w tym pielęgniarki bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji oznaczone symbolem 2221 i pielęgniarki z tytułem specjalisty oznaczone symbolem 2222) i położne (symbol 223, w tym położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji oznaczone symbolem 2231 i położne z tytułem specjalisty oznaczone symbolem 2232). W podgrupie pielęgniarek z tytułem specjalisty wyróżnia się 22 specjalności oznaczone różnymi symbolami, w tym: organizacja i zarządzanie (222201), pielęgniarstwo anestezyjologiczne i intensywnej opieki (222202), pielęgniarstwo chirurgiczne (222203), pielęgniarstwo diabetologiczne (222204), pielęgniarstwo epidemiologiczne (222205), pielęgniarstwo geriatryczne (222206), pielęgniarstwo kardiologiczne (222207), pielęgniarstwo nefrologiczne (222208), pielęgniarstwo neonatologiczne (222209), pielęgniarstwo neurologiczne (222210), pielęgniarstwo onkologiczne (222211), pielęgniarstwo operacyjne (222212), pielęgniarstwo opieki długoterminowej (222213), pielęgniarstwo opieki paliatywnej (222214), pielęgniarstwo pediatriczne (222215), pielęgniarstwo psychiatryczne (222216), pielęgniarstwo ratunkowe (222217), pielęgniarstwo rodzinne (222218), pielęgniarstwo środowiska nauczania i wychowania (222219), pielęgniarstwo w ochronie zdrowia pracujących (222220), pielęgniarstwo zachowawcze (222221), promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej (222222). Pielęgniarki niedające się zaliczyć do żadnej z wymienionych specjalności figurują pod symbolem 222290. Specjalności wyszczególnionych w grupie położnych z tytułem specjalisty jest łącznie siedem, w tym: organizacja i zarządzanie (223201), pielęgniarstwo epidemiologiczne (223202), pielęgniarstwo ginekologiczne (223203), pielęgniarstwo neonatologiczne (223204), pielęgniarstwo położnicze (223205), pielęgniarstwo rodzinne (223206), promocja zdrowia i edukacja zdrowotna (223207). Symbolem 223290 zostały oznaczone pozostałe położne z tytułem specjalisty.

² Zob. załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7.08.2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. z 2018 r. poz. 227).

Artykuł 1 określa ponadto zakres przedmiotowy ustawy. Zawody pielęgniarstwa i położnictwa należą do zawodów regulowanych, co oznacza, że ich wykonywanie zależy od spełnienia wymagań kwalifikacyjnych i warunków określonych w przepisach prawnych³. Innymi słowy ich wykonywanie jest uregulowane w aktach prawnych. Wymogi stawiane osobom wykonującym zawód pielęgniarstwa lub położnictwa nie ograniczają się jedynie do konieczności wykazywania się odpowiednim wykształceniem⁴. Posiadanie dyplomu ukończenia szkoły kształcącej w zawodzie pielęgniarstwa lub położnictwa to tylko jedna z wielu przesłanek, jakie powinna spełnić osoba pretendująca do wykonywania wymienionego zawodu, przy czym podstawowym aktem prawnym określającym zasady wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa, uzyskiwania prawa wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa, kształcenia zawodowego i poddyplomowego we wskazanych zawodach określa komentowana ustawa.

Zasady wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa mają charakter obligatoryjny, a na osobach wykonujących te zawody ciąży obowiązek ich stosowania. Zasady te mają charakter powszechny, co oznacza, że mają zastosowanie do wszystkich osób wykonujących zawody pielęgniarstwa i położnictwa i obowiązują niezależnie od prawnej formy wykonywania wymienionych zawodów oraz specjalności. Ponadto nie można zaniechać prawnych zasad wykonywania zawodu lub odmówić ich stosowania, powołując się na pozaprawne tradycje wykonywania zawodu lub zwyczaj panujący w miejscu wykonywania zawodu⁵. Zasady te mają charakter nadrzędny przed postanowieniami zawartymi w aktach regulujących wewnętrzne funkcjonowanie podmiotów będących miejscem wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnictwa. Oznacza to, że akty wewnętrzne o charakterze organizacyjno-normatywnym nie mogą zawie-

³ Zdaniem J. Jacyszyna „regulowany zawód medyczny to zawód, dla którego regulacje prawne tworzą pewien system polegający na zastrzeżeniu prawa jego wykonywania dla osób spełniających określone w nim warunki” [w:] J. Jacyszyn, *Wykonywanie wolnych zawodów w Polsce*, Warszawa 2004, s. 43–44.

⁴ T. Zimna, *Głosa do wyroku WSA w Warszawie z 8.08.2007 r.*, VII SA/Wa 1034/07, LEX nr 364725.

⁵ D. Karkowska, *Prawo medyczne dla pielęgniarek*, Warszawa 2013, s. 115.

W komentarzu szczegółowo zostały omówione zasady:

- uzyskiwania prawa wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnej,
- wykonywania tych zawodów,
- kształcenia zawodowego oraz dyplomowego.

Książka jest czymś więcej niż tylko analizą treści przepisów – zawiera zbiór fundamentalnych zasad dotyczących wykonywania zawodów pielęgniarstwa i położnej; zasad, które są uniwersalne i obowiązują niezależnie od formy prawnej wykonywania tych zawodów. Komentarz oparty jest także na analizie orzecznictwa oraz zagadnień wynikających z praktyki wykonywania zawodu pielęgniarstwa i położnej.

Publikacja jest przeznaczona dla menedżerów podmiotów leczniczych oraz osób wykonujących zawody pielęgniarstwa i położnej. Powinna także zainteresować adwokatów, radców prawnych, sędziów i prokuratorów zajmujących się omawianą tematyką.

Monika Sadowska – doktor nauk medycznych, nauczyciel akademicki Wyższej Szkoły Inżynierii i Zdrowia w Warszawie, absolwentka prawa, pielęgniarstwa oraz zarządzania w ochronie zdrowia. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się na problematyce bezpieczeństwa zdrowotnego, w tym m.in. na: ryzyku występowania i konsekwencji błędów medycznych, odpowiedzialności prawnej osób wykonujących zawód medyczny, dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych i organizacji pracy w podmiotach udzielających świadczeń zdrowotnych.

Wojciech Lis – doktor habilitowany nauk prawnych, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; nauczyciel akademicki; prawnik, którego zainteresowania naukowe mają charakter interdyscyplinarny, jednak koncentrują się przede wszystkim wokół zagadnień dotyczących ochrony wolności i praw człowieka, a także bezpieczeństwa państwa, ochrony zdrowia oraz komunikacji społecznej i swobody wypowiedzi.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

